

"Les relacions racials són m

La discriminació racial als Estats Units torna a ser tema d'actualitat.

L'historiador nord-americà Gabriel Jackson analitza per a EL TEMPS els factors que han reïncidit en l'atàvica confrontació entre blancs i negres al paradigma de la civilització occidental. Una civilització que dista molt de ser harmònica.

El judici d'O. J. Simpson; la Marxa d'un Milió d'Hommes a Washington; l'enfrontament entre el Congrés i la Casa Blanca pels pressupostos, que obliga a tancar parcialment l'administració nord-americana durant sis dies... Heus ací algunes de les notícies que han convertit els EUA en titular destacat de la informació internacional aquestes últimes setmanes. Totes elles, per una raó o altra, o bàsicament per la mateixa causa, han fet reaccionar els ciutadans nord-americans en un crit que ha despertat de l'oblit un dels problemes més tradicionals dels Estats Units: l'existència de dues Amèriques, la dels blancs i la dels negres.

El 16 d'octubre, al passeig central de Washington, davant mateix del Capitoli, es concentrava la manifestació més gran d'afroamericans —com ells mateixos es defineixen— mai feta al país. Quatre-cents mil homes negres segons la policia, un milió i mig en xifres dels organitzadors, s'aplegaven al Mall per reivindicar la dignitat de la seva raça, en una jornada que van anomenar "diada nacional d'expiació, reconciliació i responsabilitat". "La Marxa d'un Milió d'Hommes" va ser un fet aïllat, sense continuïtat —explica Gabriel Jackson, historiador nord-americà—. Reivindicaven la dignitat de l'home negre, el dret a guanyar-se la vida, i per això els assistents hi van anar ben mudats, amb jaqueta i corbata. No hi havia dones perquè elles tenen més dignitat en la societat americana: la feina domèstica és més assequible que no cap altra, i són elles qui reben els *welfare checks*, els di-

CARME PUERTOLAS

Gabriel Jackson, historiador i escriptor, nascut a Nova York al 1921, assegura que en general hi ha un bon tracte entre blancs i negres als EUA: "He viatjat per l'Europa de l'Est, visc a Catalunya des de fa dotze anys, i segons la meva experiència, tots els nacionalismes tenen alguna cosa de prejudici sobre els altres, de complex de superioritat, que no té per què ser racista."

ners de l'assistència social. Entre la comunitat negra, doncs, són les dones qui tenen la feina i els calers. Quan parlen de dignitat, els homes volen dir ser, de debò, "pares de família". Fa trenta-dos anys, unes 250.000 persones es reunien en aquest mateix indret per escoltar el somni de justícia i d'igualtat de Martin Luther King. Blancs i negres, homes i dones, per la pau i l'esperança. La marxa del 1963 buscava la integració. "Això d'ara, en canvi, és més aviat una nova forma de separatisme, escollida pels mateixos negres". I és que aquest cop ni les dones, ni els blancs, ni tan sols les altres minories —hispanos o asiàtics...— no hi han estat convidades. La intenció expressa dels organitzadors era de fomentar l'esperit d'exclusió, però els manifestants van seguir el seu propi camí. Les consignes eren la solidaritat i la responsabilitat individual dels negres per dissenyar el seu propi futur i el dels seus fills, sense drogues, sense violència, sense marginació ni misèria.

Louis Farrakhan i la crida a l'orgull racial. La Nació de l'Islam va saber escollir el moment de fer la crida a la unitat. "Farrakhan va demostrar la seva capacitat de manipular els mitjans de comunicació, la publicitat, perquè la majoria de participants no eren membres de la seva organització ni compartien els seus ideals. A més, tenia a favor un ambient propici. Hi havia una crispació latent entre negres i blancs. Jo no crec que es tractés d'autèntica hostilitat, però sí d'una interpretació radicalment diferent de la

llors als EUA que a Europa”

situació social de cada grup. Mentre la comunitat blanca creu que, en trenta anys d'acció afirmativa en favor de la integració, s'ha fet molt, i que els negres poden competir normalment en aquesta 'meritocràcia' que és la societat nord-americana, els 'afroamericans' pensen que encara hi ha molta feina a fer per la igualtat. Una crispació –insisteix Gabriel Jackson– agreujada pel veredict del cas O. J. Simpson, anunciat dues setmanes abans. El judici va representar, fonamentalment, una mateixa cosa per a totes dues comunitats: que els diners i els advocats poderosos poden manipular suficientment els fets per crear el dubte necessari. La gran diferència és que el 80% dels blancs pensaven, des de feia mesos, que era culpable, i el 80% dels negres que no”.

El gruix dels manifestants de la “Million March” formaven part de la nova classe mitjana negra. Un percentatge de població de color que ha sortit del ghetto per poblar barris residencials: professions liberals –metges, advocats, professors–, o funcionaris, amb els fills a l'escola –a vegades privada– o a la universitat. Encara són pocs i exigeixen un paper social més important. Gabriel Jackson creu que aquest grup té més possibilitats, perquè per a la imatge pública és important de donar sortides i promoure els negres. “Però encara és un percentatge petit. Es troben, a més, amb la competència de les altres minories, més ben tractades als Estats Units. Per exemple, els hispans o els emigrants que vénen de Corea, la Xina o el Vietnam, poden aconseguir en deu anys allò que els negres no han aconseguit en segles. Els prejudicis envers els negres, per alguna raó que m'he demanat tota la vida, són molt més grans”.

Aquesta classe mitjana (en gran part nascuda arran dels programes d'*affirmative action*, un sistema que atribueix quotes a les minories per integrar-les a les escoles, a les administracions, a les empreses...) és fràgil i no s'escapa de la segregació racial quotidiana. Es queixen que han de lluitar contra l'estereotip del “negre criminal”, i al mateix temps se solidaritzen amb aquest grup més desafavorit: un 10%-12% de la seva comunitat que constitueix la “subclasse”, amb els índexs més alts d'analfabetisme, mares solteres, desocupació, drogadoaddicció, criminalitat i pobresa; el sector que més necessita els programes d'ajut social que el Congrés republicà –“el més reaccionari des de fa cinquanta anys”– vol reexaminar i desmantellar sistemàticament.

Tots aquests elements s'han anat destacant a poc a poc, dia a dia, fins a esclatar en la marxa del 16 d'octubre. Un acte que, sense continuïtat,

no suscitarà cap canvi real en les actituds dels ciutadans dels Estats Units. Què li falta llavors, al moviment negre nord-americà? Potser el lideratge adequat.

“Normalment l'electorat negre vota els demòcrates, perquè sempre han estat els més favorables als drets civils. Tot i així, si el general Colin Powell (el prestigiós ex-president de l'Alt Estat Major) hagués decidit de presentar-se com a candidat, i si hagués obtingut la candidatura –que són coses ben diferents–, el 90% dels negres l'hauria votat, no sols perquè és negre, sinó perquè és una bona persona. Però la majoria dels poders fàctics del partit republicà no volien la seva candidatura, i a més ell no tenia experiència en política. L'assassinat de Rabin també va influir, finalment, en la seva decisió de renunciar a la presidència”.

El predicador de la Nació de l'Islam, el qual va substituir Malcom X, que fou assassinat, en el lideratge d'aquest moviment els anys 60, compta amb el suport de 30.000 a 200.000 fidels. El seu evangeli parla d'un complot de blancs, cristians, jueus, àrabs i asiàtics contra la raça negra superior, per dominar-la i evitar que prosperi. Proposa llistes electorals amb candidats exclusivament negres, i un estat propi al centre dels Estats Units. I tot i que la majoria de la comunitat

EPA

Un milió de negres es van concentrar a l'esplanada del Capitoli el 16 d'octubre. Per reivindicar la dignitat de la seva raça.

negra desconfia del seu radicalisme, la marxa li ha donat una gran influència sobre els seus “germans”, i sense competència, podria convertir-se en líder de l'Amèrica negra. Per evitar-ho el president nord-americà s'ha afanyat a prendre nota de les tradicionals reivindicacions racials. I com a prova de la seva bona voluntat: l'enfrontament amb el Congrés republicà pels pressupostos i el vet a la llei que pretenia retallar les ajudes socials.

“Clinton és un home intel·ligent i ben informat –puntualitza Jackson–, però sense força a l'espina dorsal”. La seva defensa de les classes pobres topa amb un greu obstacle: els congressistes republicans l'amenaquen de no autoritzar la tramesa de soldats nord-americans en l'operació de pacificació de Bòsnia, en què Clinton s'ha compromès davant la comunitat internacional. **Virgínia Arqué**